

O sprawnym ustroju, czy o płacach?

Dzisiaj, gdy toczy się ożywiona dyskusja o proponowanej obniżce płac samorządowców, którzy przecież przez ostatnie 10 lat nie mieli podwyżek, co miało miejsce w wielu innych grupach społecznych, Związek Powiatów Polskich powiedział głośno na swoim Zgromadzeniu, że przede wszystkim powinno się debatować o sprawach ustrojowych, bo z nich wynika sprawność państwa, m.in. o roli powiatów w ustroju terytorialnym państwa i ich finansowaniu.

20 lat temu zapadały w Sejmie decyzje o utworzeniu samorządowych powiatów i województw, oddano więc hołd tym, którzy rozumiejąc zasadę pomocniczości mieli odwagę je podjąć. Zauważono jednak, że w kolejnych latach często osłabiano znaczenia powiatów, co było widoczne w sposób szczególny w zakresie odzespolenia powiatowych służb, inspekcji i straży, oczekując równocześnie ich współfinansowania.

Wskazano na konieczność przywrócenia założeń reformy samorządowej poprzez m.in. jednoznaczne uznanie powiatów za kluczowy podmiot odpowiedzialny za dostarczanie wielu społecznie istotnych usług, zaprzestanie proponowania i wdrażania ustaw odbierających kompetencje powiatom, natomiast pozostawienie im niezbędnej swobody w zakresie realizacji przypisanych zadań, zniesienia barier dla wspólnej realizacji zadań przez powiaty i gminy oraz wzmocnienia majątkowego i finansowego powiatów.

Według ZPP, z uwagi na niewydolność obecnego systemu równoważąco-wyrównawczego, powinna być pilnie opracowana i wdrożona nowa ustawa o dochodach jst. Nowy system finansowania powinien rozszerzyć rodzaj źródeł dochodów jst, w tym wprowadzić ich udział w dochodach z podatku VAT i akcyzy oraz zwiększyć rolę dochodów własnych, w tym zamienić udział w poszczególnych podatkach dochodowych na lokalny podatek dochodowy (tzw. PIT komunalny). Nie po raz pierwszy zwrócono uwagę na niedostateczne finansowanie zadań zleconych, z uwagi na brak mechanizmu pozwalającego wycenić faktyczny ich koszt realizacji.

Może warto skupić się na usprawnianiu ustroju państwa, w tym także na spłaszczeniu płacach w samorządach i wprowadzić ich kategoryzację, aby płace były uzależnione od wielkości jst (również kwoty budżetu), co wiąże się z nieporównywalnym przecież zakresem działania i odpowiedzialności np. w małej gminie i mieście metropolitalnym.

Tadeusz Wrona